

Децентралізація та адміністративно-територіальне реформування у Східній Європі

Зміст

- I. Складність завдання
- II. Складність реформування
- III. Досягнутий успіх та існуючі недоліки
- IV. Туреччина — порівняльний аналіз
- Висновки

I. Складність завдання ЄС

Складність завдання полягала у:

- Реалізація регіональної політики відбувалася на фоні величезної кількості змін (зміни були внесені до 31 глави) і вимагала існування таких засад:
 - Політичних
 - Економічних
 - Соціальних
 - Муніципальних
- Фактично, станом на 1990 рік більшість цих засад була відсутня
- Тож як імплементувати нову політику без цих засад?

ГЛАВИ ACQUIS

1. Свобода руху товарів
2. Свобода переміщення робочої сили
3. Свобода надання послуг
4. Свобода переміщення капіталу
5. Корпоративне право
6. Конкурентна політика
7. Сільське господарство
8. Рибництво
9. Транспортна політика
10. Оподаткування
11. Валютно-економічний союз
12. Статистика
13. Соціальна політика і зайнятість
14. Енергетика
15. Промислова політика
16. Малі та середні підприємства
17. Наука та дослідження
18. Освіта і навчання
19. Телекомунікації та інформаційні технології
20. Культура та аудіовізуальна політика
21. Регіональна політика та координація структурних інструментів
22. Довкілля
23. Захист споживачів та охорона здоров'я
24. Співпраця у сфері юстиції та внутрішніх справ
25. Митний союз
26. Міжнародні відносини
27. Спільна зовнішня політика та політика безпеки
28. Фінансовий контроль
29. Фінансові та бюджетні положення
30. Установи
31. Інші положення

2. Універсальної моделі не існує

- Держави є суверенними утвореннями і самостійно визначають структуру своїх органів влади.
- Законодавством ЄС не встановлені детальні вимоги щодо регіонального поділу та регіональних органів влади
- Законодавством ЄС закріплено лише те, що регіони, за принципом субсидіарності, мають право управляти коштами з фондів ЄС
- Багато критиків звинувачують Європейську комісію в тому, що вона надає формальну та суто юридичну підтримку, не надаючи при цьому жодної конкретної допомоги.

3. Місцевий рівень

Звіт Фабріціо Барка, 2009 рік

- У своєму звіті експерт підтверджує доцільність прохання ОЕСР щодо застосуванні до політики регіонального розвитку «багаторівневого, інноваційного підходу, орієнтованого на місцеві умови та адаптованого до типу регіону».
- Згідно зі звітом ОЕСР, основною метою такої політики має бути підвищення «добробуту і стандартів життя» регіонів та «створення і підтримка їхніх конкурентних переваг» на фоні повнішого та ефективнішого використання активів регіонів.
- «Політика розвитку, яка враховує місцеві умови — це довгострокова стратегія розвитку, що спрямована на підвищення ефективності, розроблена та імплементується з урахуванням місцевих переваг та знань за участі політичних інституцій з налагодженням міжрегіональних зв'язків і підтримується системою багаторівневого урядування...» (Ф. Барка, 2009 р, стор. 13).

Політика, що враховує місцеві умови

- «З урахуванням зазначеного, політика, що враховує місцеві умови та спрямована на соціальну інтеграцію — це довгострокова, реальна та мобілізуюча територіально-орієнтована стратегія, спрямована на підвищення соціальної інтеграції у розрізі визначених комплексних показників шляхом надання певних товарів та послуг для гарантування загальноприйнятих стандартів усім громадянам та підвищення добробуту соціально незабезпеченого населення»

4. Структурні фонди ЄС

- Окрім питань щодо стратегії регіонального розвитку
- У зв'язку з діяльністю структурних фондів ЄС виникли питання щодо:
 - **Додатковості** (до бюджету)
 - **Взаємодоповнюваності** (стратегій)
 - **Партнерства** (ДПП)
 - **Пріоритетів та заходів**, що перетинаються
 - **Управління фондами: імплементації та контролю**

II. Асиметрія

1. Історичні відмінності

- **Захід/Схід**

- Захід: встановити правила для вже розвинутих країн, які демонструють зростання протягом 2-х десятиріч
- Схід: пристосуватися до «чужих» правил

- **Спадщина**

- Національний суверенітет: централізація
- Основна політика: приватизація

- **Речі, яких бракує**

- Досвід: як на рівні регіонів, так і на рівні муніципалітетів
- Кваліфіковані спеціалісти

2. Економічна нерівність

- **Зайнятість**

- Сільське господарство (Схід = 16%, Захід = 2,5%) (Болгарія, Румунія, Польща)
- Промисловість (Схід = 22%, Захід = 15%)
- Сфера послуг (Захід = 82%, Схід = 62%)

- **Урбанізація**

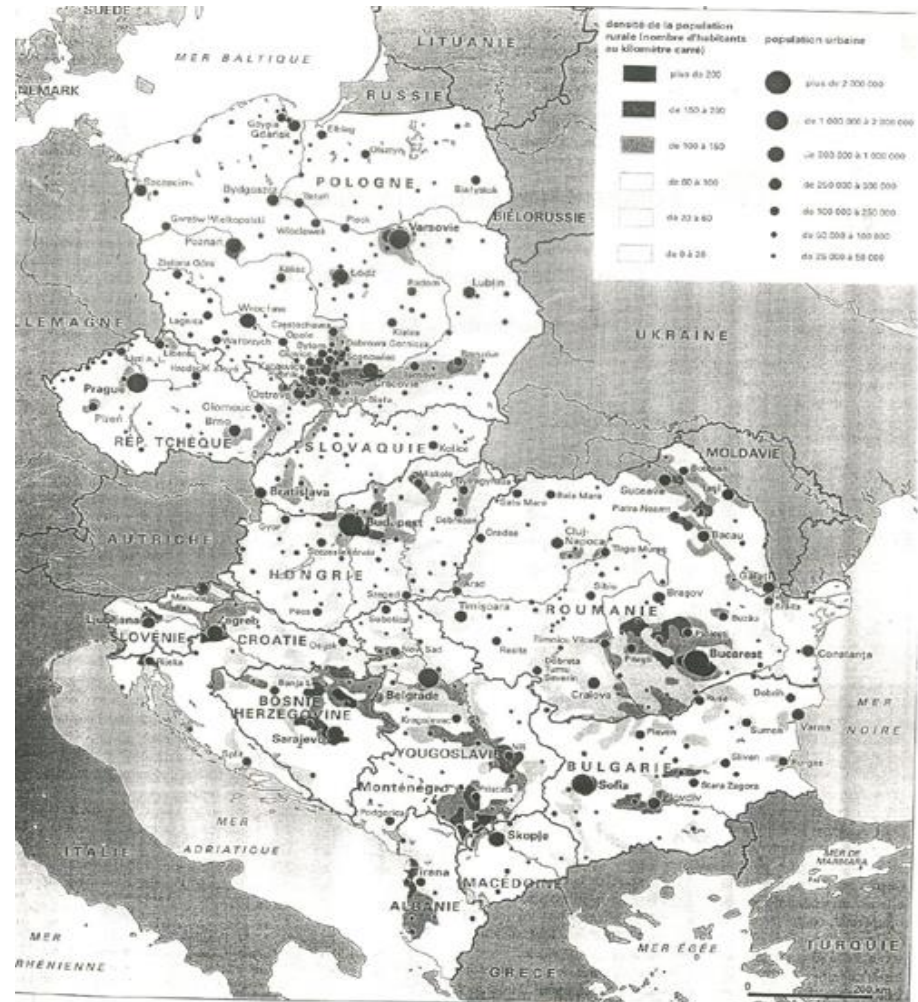
- За винятком Польщі (9 великих міст + 2) у країнах ЦСЄ є столиця (Прага, Будапешт тощо) та інші, значно менші за кількістю населення міста (1/10)

- **Як наслідок — регіональні диспропорції (100% — середнє значення в ЄС)**

- Столиці (> 90%) — другі за значенням міста — периферія (східна Болгарія та Східна Румунія <40%)

3. Диспропорція промисловості та територіальні відмінності

- Важка промисловість
- Глибока залежність від російського ринку
- Державні субсидії в економіку
- Великі обсяги енергоспоживання
- Централізовані державне управління та політична система
- Відсутність органів з питань децентралізації
- Відсутність громадянського суспільства
- Брак приватних компаній та підприємців
- Брак інновацій

Як наслідок:

така асиметрія породжує багато конфліктів

- **Політичних:** Захід вирішує/Схід просить
- **Економічних:** високий рівень розвитку проти низького (брак послуг)
- **Соціальних:** відсутність організованого громадського суспільства (захист прав споживачів)
- **Адміністративних:** відсутність кваліфікованих спеціалістів (стратегічні документи, імплементація та контроль)
 - В регіональних органах влади
 - У муніципальних органах влади

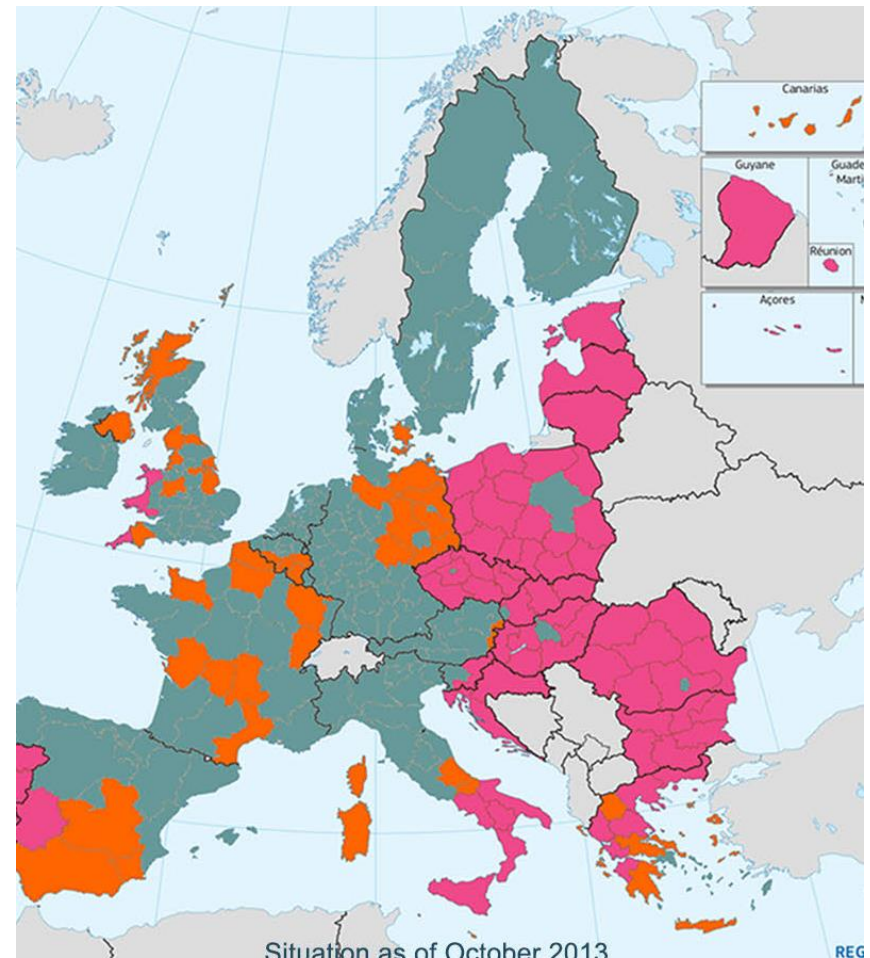
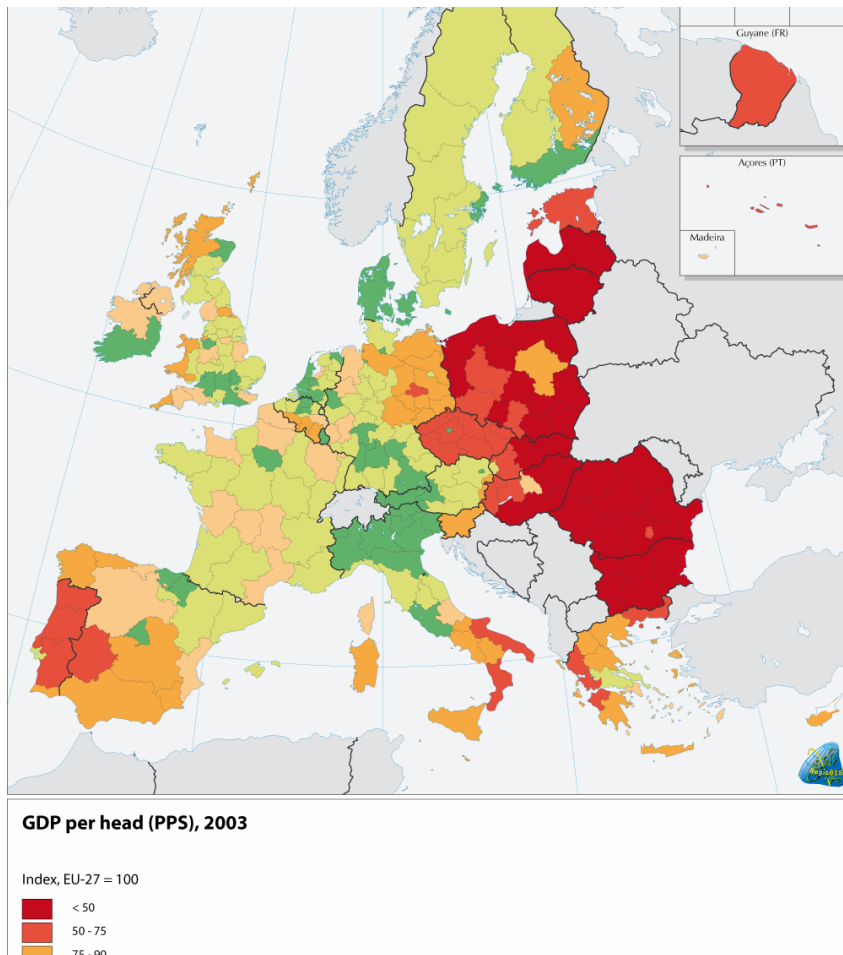
Тривалість обговорення деяких глав Європейського *acquis*

	Бол- гарія	Чеська Респуб- ліка	Естонія	Угор- щина	Лат- вія	Литва	Поль- ща	Руму- нія	Сло- венія	Слова- ччина
Свобода руху товарів	8	17	24	13	0	5	19	21	0	19
Конкуренція	39	41	30	43	18	18	43	49	29	30
Сільське господарство	33	30	30	30	18	18	30	25	18	30
Оподат- кування	10	25	31	19	13	10	28	20	9	25
Зайнятість та соціальна політика	6	20	13	14	16	4	18	6	3	14
Регіональна політика	31	24	26	27	15	15	32	29	15	27
Охорона довкілля	23	18	18	18	6	7	22	31	8	16
Правосуддя та внутрішні справи	28	19	23	18	12	10	14	32	12	19

Політика згуртування

2007–2013 рр.

2014–2020 рр.

III. Досягнутий успіх та існуючі недоліки

Успіхи

1

- Політика згуртування відіграла важливу роль у «зміні парадигми» політики регіонального розвитку в країнах ЄС у бік інтегрованого, орієнтованого на територіальні особливості та знання підходу до державного інвестування у контексті багаторівневого урядування.
- Це надало Європейському Союзу можливість створити оновлену територіально-орієнтовану концепцію економічного та соціального розвитку.

Успіхи

2

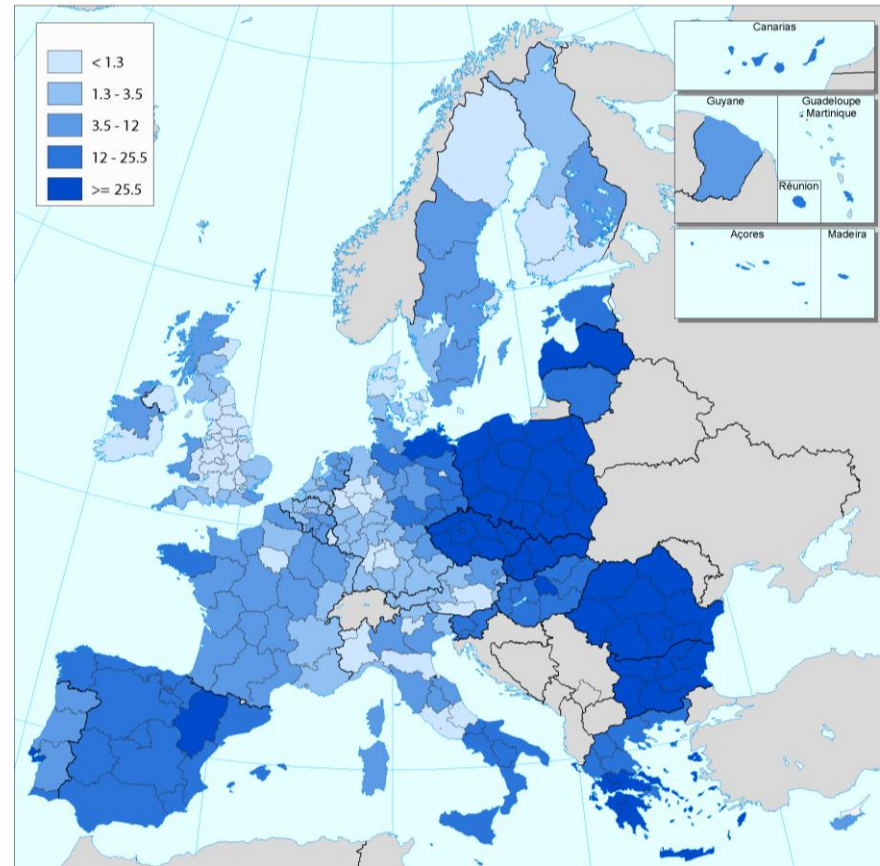
- Політика згуртування створила **спільні засади політичного управління, які передбачають існування інституційних відмінностей, водночас стимулюючи співробітництво та обмін інформацією** між країнами, регіонами та містами. На цьому підході зосереджені міжнародні інтереси.
- Доведено, що політика згуртування **зміцнює роль адміністративних регіонів та місцевих органів влади** у контексті децентралізації в деяких країнах ЄС.
- **Країни ЄС розвивають «культуру оцінювання»** — стимулюють обізнаність, розбудову потенціалу та розробку методів оцінювання регіонального розвитку.

Політика згуртування позитивно вплинула на транспортну інфраструктуру

- Побудовано 2 000 км доріг
- Споруджено 4 000 км залізничних шляхів, у тому числі швидкісних
- У майбутньому увагу слід зосередити на екології, міському громадському транспорті, змішаних перевезеннях та побудові доріг за межами країн ЄС–15

Planned investments of Regional Policy in transport infrastructure, 2007-2013

% of total funding

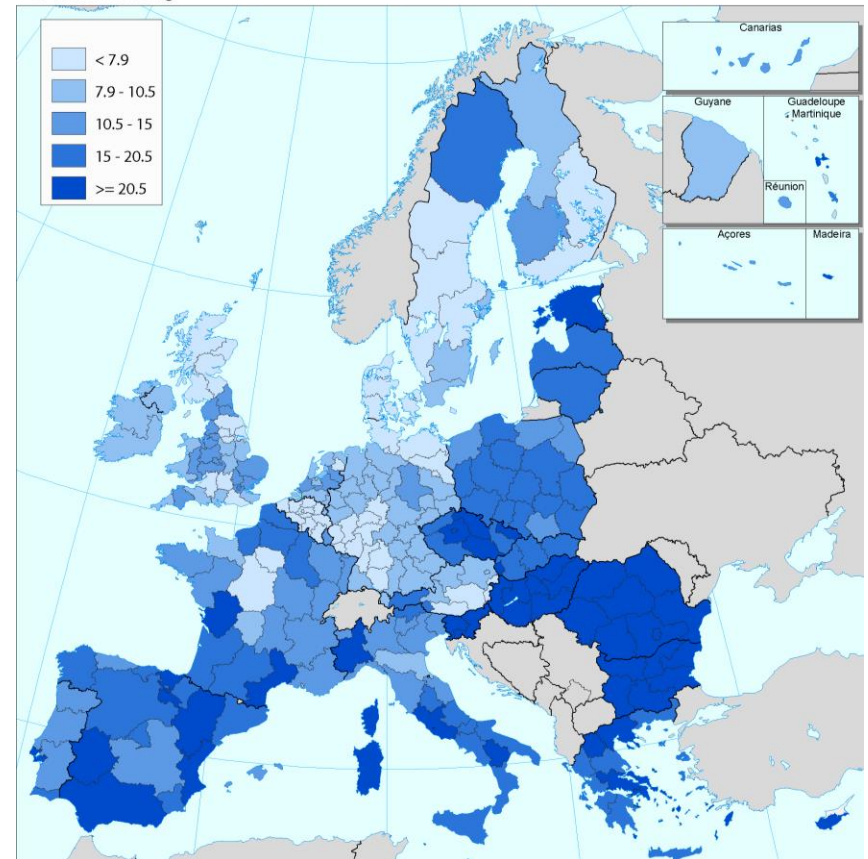

Розширення доступу до водопостачання та водовідведення

- Пришвидшення імплементації директив у сфері охорони довкілля
- Проекти по приведенню інфраструктури водовідведення у відповідність до стандартів ЄС охопили додаткових 20,5 млн чол.
- Проекти водопостачання охопили 14 мільйонів чол.

environment, 2007-2013

% of total funding

Разом із цим, існують деякі суттєві недоліки:

- Часто бракує чітких цілей та обґрунтування впливу запланованих заходів на досягнення таких цілей.
- Пріоритети дуже широкі — вони охоплюють усі можливі сфери державного впливу та не обмежуються жодними окремими суспільними благами.
- Бракує узгодженості між інфраструктурою і політикою зайнятості
- У деяких регіонах допомога бізнесу є менш ефективною
- Освіті та розвитку людського капіталу приділяється недостатня увага
- Програми мають нетривалий ефект
- У країнах з нижчим рівнем доходів підтримка обмежується географічно
- Недостатня увага приділяється розбудові потенціалу

IV. Туреччина — порівняльний аналіз

Централізація та економічна нерівність

- Ризик розпаду
 - меншини
 - курди
 - кордони

- 2 головних міста, 4 великих міста та периферія

- Як наслідок — Номенклатура територіальних одиниць для цілей статистики згори

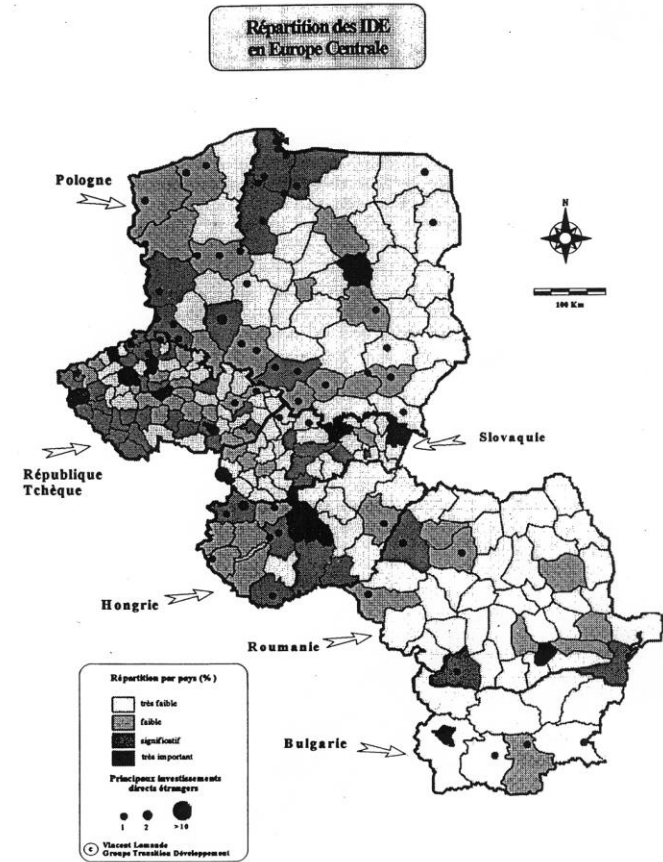
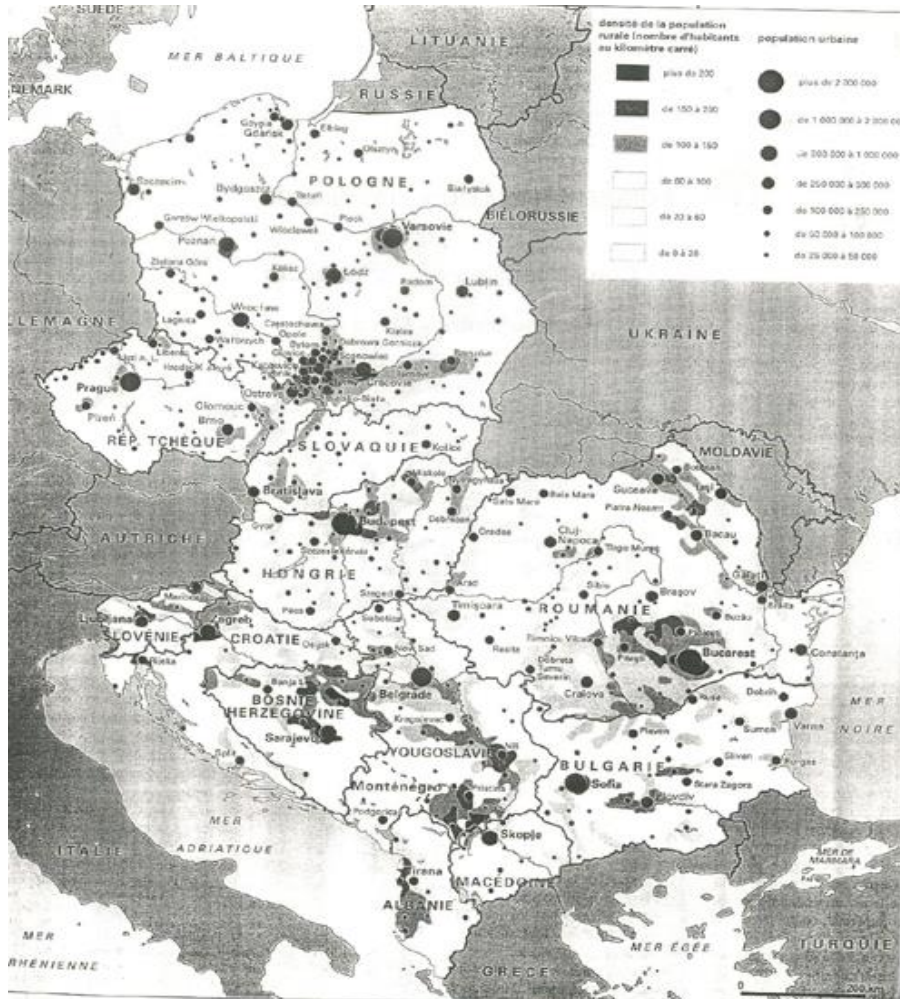

ВИСНОВКИ

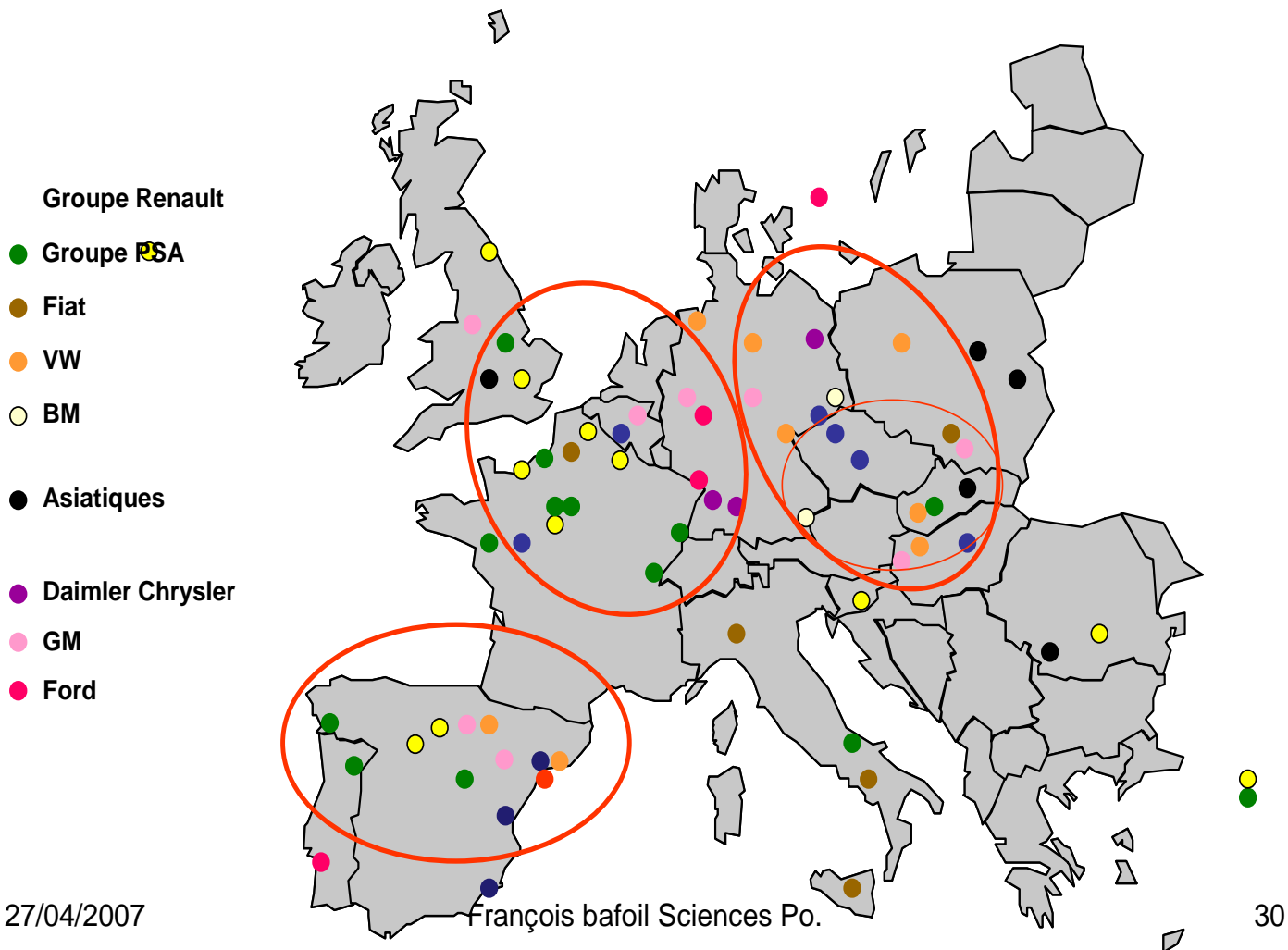
Промисловий та територіальний розвиток

< 1990 рік

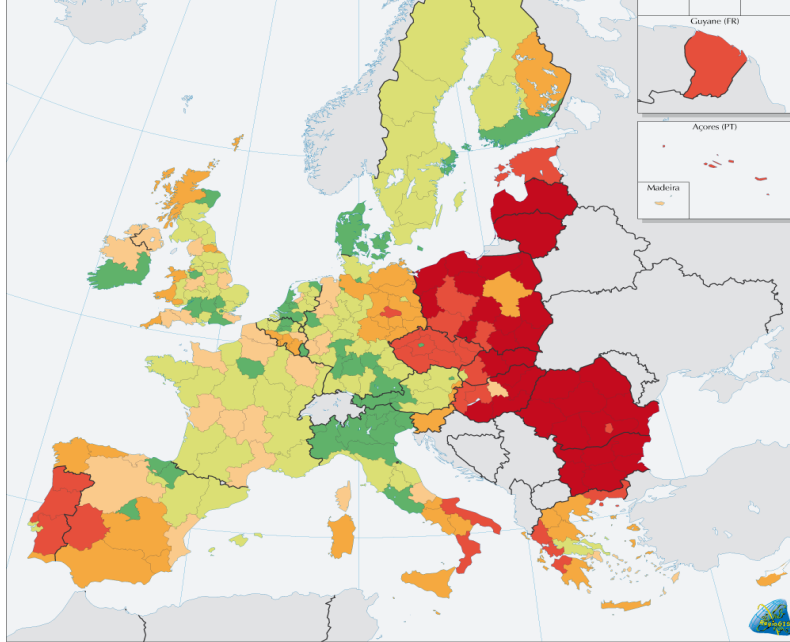
> 2000 рік

Автомобілебудування у Європі

Зростання ВВП 2002–2015 рр.

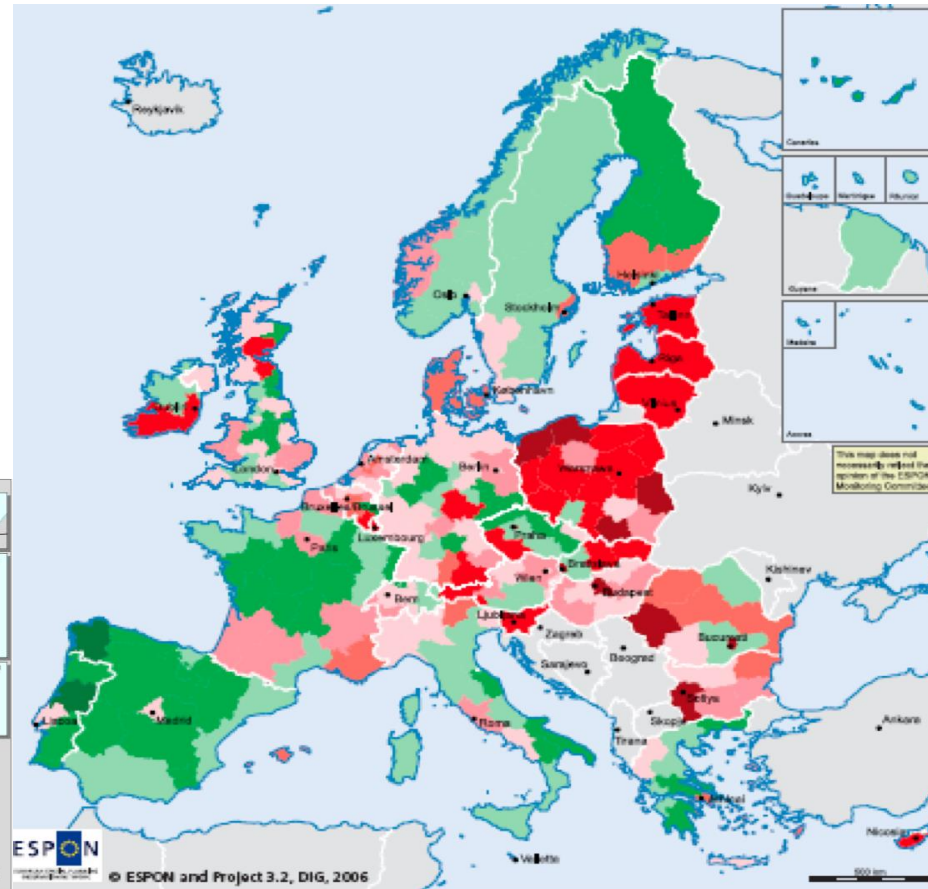
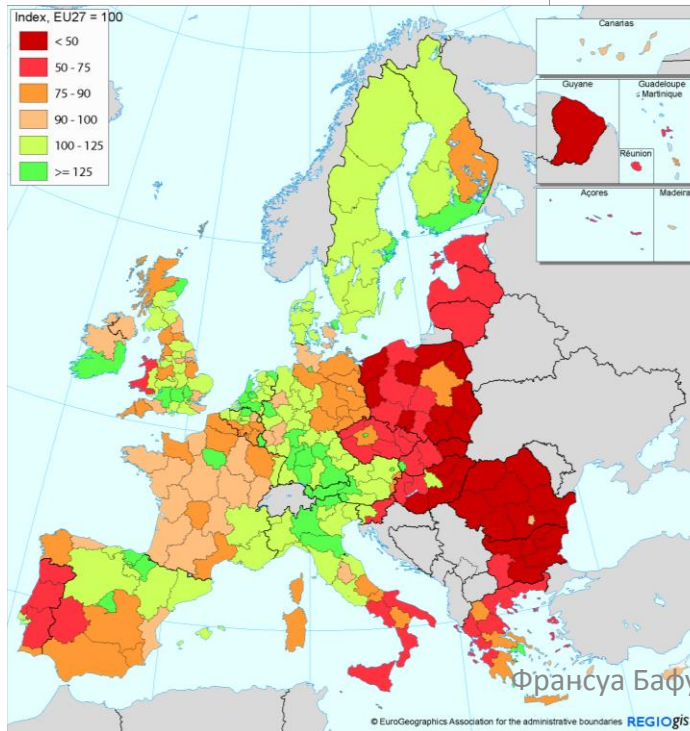

Index, EU-27 = 100

- < 50
- 50 - 75
- 75 - 90

Index, EU27 = 100

- < 50
- 50 - 75
- 75 - 90
- 90 - 100
- 100 - 125
- >= 125

Cumulative % real GDP growth rate 2002-2015, baseline scenario

- less than 25
- 25 to below 30
- 30 to below 35
- 35 to below 40
- 40 to below 45
- 45 to below 50
- 50 to below 55
- 55 to below 65
- 65 and more
- no data

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries
Regional level: NUTS 2
Origin of data: ESPON Project 3.2, Politicono di Milano
Source: ESPON database

Дякую за увагу!

Показники для визначення згуртованості

показник	категорія	галузь	тип
ВВП на душу населення (GDP)	ВВП	Економічні показники згуртованості (EV)	Якість життя (LQ)
Споживання на душу населення (CONS)	Споживання		
Рівень зайнятості (Emp)	Зайнятість		
Індекс споживчих цін (HCPI)	Ціни		
Забезпеченість лікарняними ліжками (HLT)	Охорона здоров'я	Інфраструктурні показники згуртованості (IVC)	
Забезпеченість готельними місцями (Htb)	Дозвілля (Ls)		
Культурні можливості (CuOp)			
Транспортна доступність (TMAP)	Доступність		
Старі та нові технології (LTD)	Рівень розвитку телекомунікацій		
Утворення побутових відходів (MWas)	Побутові відходи	Відходи (Ws)	
Утворення небезпечних відходів (Hwas)	Небезпечні відходи		
Переробка побутових відходів (RMWas)	Переробка відходів		
Рівень незахищеності у Європі (NH)	Незахищеність	Природні небезпеки	
Загальний обсяг викидів парникових газів (SA)	Повітря	Стан довкілля (NRS)	
Загальний валовий видобуток питної води (SW)	Зважене використання води		
Викиди CO ₂ (CC)	Озоновий шар	Зміни клімату	

показник	категорія	галузь	тип
ВВП на душу населення (GDP)	ВВП	Економічні показники згуртованості (EV)	Якість життя (LQ)
Споживання на душу населення (CONS)	Споживання		
Рівень зайнятості (Emp)	Зайнятість		
Індекс споживчих цін (HICP)	Ціни		
Забезпеченість лікарняними ліжками (HLT)	Охорона здоров'я	Інфраструктурні показники згуртованості (IVC)	
Забезпеченість готельними місцями (Htb)	Дозвілля (Ls)		
Культурні можливості (CuOp)			
Транспортна доступність (TMAP)	Доступність		
Старі та нові технології (LTD)	Рівень розвитку телекомунікацій		
Утворення побутових відходів (MWAs)	Побутові відходи	Відходи (Ws)	
Утворення небезпечних відходів (Hwas)	Небезпечні відходи		
Переробка побутових відходів (RMWas)	Повторне використання відходів		
Рівень незахищеності у Європі (NH)	Незахищеність	Природні небезпеки	
Загальний обсяг викидів парникових газів (SA)	Повітря	Стан довкілля (NRS)	
Загальний валовий видобуток питної води (SW)	Зважене використання води		
Викиди CO ₂ (CC)	Озоновий шар	Зміни клімату	